

Vidats István gépgyára

Pesten, kétnyul-utca 8. sz.

ajánlja a t. gazdász urak becses figyelmébe legjobb szerkezetű világhírű

Vidats-ekéit, állítható taligáit, szecslovakóit, darálóit,

Cseplőgépeit gőz- és lóerőre,

Kukoricza-morzsolóit, gép-szóna-gereblyéit és VIDATS-rostáit s kitűnő borsajtóit stb.

Biztos kútból tudomásunkra esvén, mikép találkoznak külföldi gyárak, melyek gyárunk készítményeit, a Vidats-ekéit utáncináltatni s a Vidats nevet is az így utáncinált ekékre hamisan rányomatni szabadnak tartják.

1280 (2-6)

Ezen jogtalan és méltánytalan, de e mellett ránk nézve káros eljárás ellen midőn elhatározottan tiltakozni kötelességünknek tartanók, egyszerűen figyelmeztetjük tisztelt gazdászaikat, kik gyárunkat megrendeléseikkel megtisztelni méltóztatnak, és azokat, kik gyárunk készítményeinek elárúsításával foglalkozni óhajtanának, miszerint megrendeléseiket ezental a hamis ekékkel megcsalás kikerülése tekintetéből közvetlenül gyárunkban Pesten, 2 nyul-utca 8. sz. megtenni sziveskedjenek.

Képes árjegyzékeket kívánatra bérmentesen küldünk.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és kapható:

Orvosi tanácsadó városon és falun.

Szerkesztette

Lengyel Dániel,

orvostudor.

Második kiadás. (464 lap, 8-rét) füzve 1 ft. 50 kr.

Löwinger A. és Társa

papirkereskedése
Pesten, hatvani-utca 6. sz., a „tanulóhoz“

ajánlja a következő alkalmi cikkeköt: **Levélpapírok.**

100 db. névvel dombornyomat 50 kr.
100 levél és 100 boríték dombornyomattal 1 ft., 1 ft. 20 kr.
100 db. monogrammal színnyomattal 1 ft. 40 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft. 50 kr.
100 levél és 100 boríték, mindkettő monogrammal 2 ft. 80 kr., 3 ft. 50 kr.
100 levél czéggel, fekete nyomat 80 kr., 1 ft. 20 kr.

100 levél és borítékhoz díszes doboz adatik.
1 rizma, 960 levél negyedrében, czéggel fekete nyomat 7, 8, 12 ft.
1000 boríték csapú papírból, negyedré a czéggel fekete nyomatban 5, 6 ft.

Látogató-jegyek

à la Minute.
Színes nyomatban 100 db. finom fehér bristolpapír 50 kr.
100 db. finom színes karton 80 kr.
100 db. finom francia félfényű papíron 1 ft.
100 db. könyvnyomat finom kettősfényű vagy bristol papíron 90 kr.
Minden további sor 10 krral több.

Levélpapírok belyegek.

1000 db. aranynyomat 2 ft. 50 kr.
1000 » veres 2 ft. 75 kr.
1000 » domborbetűvel két színben 3 ft. 75 kr.

Minden további ezer 50 krral olcsóbb.
Nagy választék mindenféle üzleti, jegyzéki és másolókönyvekben. — Nyomdai munkák megrendelés szerint a lehető legolcsóbb áron. — Levélmegrendelések utánvét mellett teljesíthetnek.

A fent elsorolt mennyiségeken kívül — kevesebb nem rendelhető meg. 1284 (1-4)

Mellbetegeket

értesítem arról,

miszerint mell-betegségek, különösen mellfájás, rekedtség, köhögés, nehéz lélegzés, egy igen szakértő és gyakorlati hásonszenvi orvos által sikeresen gyógyíttatnak.

Rendelvényi órák:

délután 2-től 4-ig.

Bálvány-utca 6. szám, 2. emelet

(ezelőtt váczl-ut 24-ik szám.)

ERNST L.,

homöopath-orvos és szülész.

1045 (50-50)

Börbajokat, titkos betegségeket

és tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

még macacs és üdült bajokat is, úgy kóródában, mint magán gyakorlat folytán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátoltatnék, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít, és csak teljesen bevégzett és fényesen sikerült gyógyítás iránt tiszteletdíjt elfogad

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám, Medetz-ház, 1-ső emelet, bemenet a lépcsőn, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig.
Levelekre azonnal válaszolnak, s kívánatra a gyógyszereket is megküldetnek. 1190 (9-12)

A maga nemében egész Európában

a legnagyobb és sok-

oldalulag kitüntetett

FOGL E.-féle

első cs. kir. udvari fehérnemű gyára Bécsben.

Raktárak:

25 Mariahilf, 25 Hauptstrasse.

Stadt, Körnerstrasse 27, Ecke der Himmelfahrtgasse, „zum Erzherzog Karl.“

mely szoros értelemben vett szilárdsága s minden darabon számokban látható árak, s gyártmányainak roppant mérvű előállítását által már annyira vitte, — hogy a nagyban kivitt, valamint a kisebb részletekbeni eladást illetőleg semmiféle kérédkő kereskedő által elérhető, ezenfelül teljes jóállás mellett rendkívül olcsó s legjobb minőségű árucikkeket nyújt, s biztosít t. cz. evőinek.

Levélbéli kívánatra a megrendelések vidékre gyorsan és pontosan eszközöltetnek, s a nem tetszhez illő darabok visszavételnek.

Angol chiffon-ingek gallérral vagy a nélkül, szettek mint a vászon ingek (levélbeli megrendeléseknél a nyak környület mértéke megkivánatik), darabja 1 ft. 80 kr., 2, 2.50, 3-3.50, a legcsinosabb s leggyakorlatibbak.
Rumburgi vászon férfi ingek (a nyak mérték megkivánatik) 2, 3, 4, 5, 6 ft. a legjobbak.
Gallérok, legújabb minta, 1 tucat ára 2, 3-4 ft. (a nyak-méret megkivánatik).
Férfi nyakralók vagy salonnak-kötők, darabja 75 kr., 1, 2, 3-8 ftig.
Férfi lábvalók 1 ft., 1.50, rumburgi vászomból 2, 2.50, 3 ft., lovaszabás, francia vagy magyar mintára.
Merino-pamut egészségi ujjasok (Jaeken) 2, 3, 4 ft., selyemből 6, 7 ft., ködmönös vagy szövött lábvalók 2, 3-4 ft. (véd a köszvény ellen).
Női vászon-ingek, simák, 1 ft. 50 kr., 2 ft., finom burókvarrással 2 ft. 50 kr., valamint svájci forma, egészen új mintára himézsekkel 3 ft., 3.50, 4, 5 ft., ugyszinte legfinomabb rumburgi vászon és batizs-ingek himézssel s csipkével 6, 8, 10 ft.
Női éjjel vagy téli vászon-ingek hosszú ujjal 3 ft. 50 kr., himézssel 6-7 ft.
Női lábvalók, vászon, perkal vagy barchetből 2 ft., 2.50, 3 ft. himézssel.
Női pongyola vagy éjjel corsettek, 2 ft., 2.50, francia batizsból, himézssel 3 ft. 3.50, 4 ft. (a nyak környület-méretéke kivánatik).

Női alsó-szoknyák perkalból, vagy finom barchetből 3-4 ft., himézett betétek vagy legdivatosb körítések 6-8 ftig.
Női harisnyák vagy férfi kapuczák, tucatja 5, 6, 8, 10-14 ftig a legfinomabbak.
Női fűzők, fűzőre (a derek környület mértéke megkivánatik) 3, 4, 5 ft.
1 tucat rumburgi vászon-szebekendő 1.50, 2 ft., nagyobb és finomabbak 2 ft. 50 kr., 3.50, 4, 5, 8-10 ft.
1 tucat ezerna batizs-kendő 5, 7, 9-12 ftig a legfinomabbak.
Asztal- vagy tűrköző-kendők, tucatja 5, 6, 7-9 ft. damasz.
1 asztalteríték vászomból 6 személyre (egy teríték ahhoz illő kendőkkel) 5, 6, 8-10 ft., 12 személyre még egyszer annyit.
30 rőf színes ágynemű, darabja 7, 8, 9, 10-12 ft.
30 rőf fehérített kézi fonalvászon, s dupla ezernéből fehérítetlen 7 ft. 50 kr., 9.50, 10, 13-15 ftig.
1 db. 30 rőf 3/4 széles rumburgi vászon 12, 13, 15-18 ft.
40-42 rőf kitűnő takács-vászon (finom ágyneműre vagy 12 női ingre) 14, 15, 18, 22-24 ft.
48 rőf belga takács-vászon 22, 25, 30-35 ft. kitűnőleg szép.
50-54 rőf hasonlíthatatlan jóminőségű rumburgi vászon (kézfőnat és 3/4 széles 30, 35, 40, 50-60 ft.

Levélbéli megrendelések (bármely nyelven írva) a pénzbeüldés vagy postai utánvét mellett jóállással mindenholva s a legpontosabban eszközöltetnek.
A megrendelési levelek ekép czimzandók:

E. FOGL, Wien, k. k. Hoflieferant,

(Mariahilferstrasse Nr. 25.)

50 ftig terjedő bevásárlásnál, 6 db. batizs-kendő és 1 himzett női-garnitúra ráadásul ingyért adatik. 1282 (3-12)

Csak alapos gyógyítás biztosít utóbajok ellen.

Titkos betegségeket,

s tehetetlenséget, elgyengült férfierőt,

gyakori magümlések, sőt a végképeni tehetetlenséget katonai és polgári kórházakban sikerrel használt egyszerű módszerrel anélkül hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátoltatnék, minden izgató szer nélkül bámulatos gyorsan és alaposan (az ujonnan keletkezett 48 óra alatti) gyógyítja Weiss J. gyak. orvos és szülész, az itteni cs. kir. garnizon főkórházban kizsoltgált osztályorvos, a m. kir. természetudományi társulat rendes tagja minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógyezelökhöz jól beosztott rendelő-intézetében Pest, Sebastyén-tér 4-dik szám 1-ső emelet, (a „2 huszár-hoz“ czimzett kávéház felett), naponkint reggel 7 órától 10-ig és délután 1-4 óráig.

Férfiak és hölgyek részére külön-külön várószoba van
Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 1277 (2-12)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utca 4 sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

KOMÁROMI NAPOK

1849-ben
Klapka György honvédtábornok alatt.
Irta HAMARY DÁNIEL.
(8-rét, VIII, 136 lap) füzve 1 forint.

Makray Aladár.
Kossuth Lajos levelei
Bem altábornagyhoz
1849-dik évi márcziustól júniusig.
(8-rét, 91 lap) füzve 80 kr.

Pest, április 21-én 1872.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyeser használt petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésmenyeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Hasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

A királyi család Budán.

A mi az országnak egykor — s századokon át s nem régen is még — folyvást érzett, gyakran kifejezett ohajtása, s nem teljesülvén, állandó sérelme volt: hogy királyát ne vonja el kizárólag Bécs, a „birodalmi“ főváros, hanem felváltva Budán is lakják s itt töltve az év egy részét, magát otthonosan érezze családjával együtt határaink s falaink között, hogy Mátyás királyi palotája ne hiába viselje a magyar királyi lak nevet s több legyen, mint tiz, husz, tiz száz év alatt egyszer, egy pár napi szállódja a magyar királyoknak, kik azelőtt (Pozsonyban tartatván az országgyűlések), ha jöttek is az országba egy megnyitási vagy bezárási ünnepélyre, csak e határvárosig hatoltak az országba, mintha annak szívéig érne félének — e régi ohajtás ma már teljesültnek, ez állandó sérelmem, annyi mással együtt, ma már megszűntnek tekintethető. A királyi család itthon van Budán is; jól érzi magát körünkben; gyakran s huzamosan mulat itt; hogy még itthonosabb legyen, nyári mulató kastélyt is rendezett be számára az ország Gödöllőn; széles terjedelmű erdők, apró és nemes vadak százaival állanak a vadászat férfias mulatóságát kiválóan kedvellő fejedelm rendelkezésére, míg a szelid királynő, gyermekeitől kísérve, a budai várak kertjében vagy a gödöllői park árnyas fasorai közt mint a jótétemény tündére jár-ke, s kinek egy mosolylyal és szives üdvözléttel, kinek segélylyel vagy alamizsnával tesz magát feledhetlenné.

Budához a királyi családot ezer apró szivélyes emléken kívül három sokkal fontosabb családi esemény emléke is köti. Mint az emberi életben öröm és keserv váltakozik (s a verőfény és boru e törvénye alól a koronás fők sem mentek), ugy ez események közt is örövendő

főhercegnő eljegyeztetése, Lipót bajor kir. herceggel. Születés, eljegyzés, halál — az élet három cardinalis eseménye, a családi élet három sarkpontja, elég emlék a szívet örök kötelékké fűzni a helyhez, hol egymás után mindez érte vagy érinté.

Egy körülmény, épen a legközelebbi napokban, új bizonyossággal szolgált a királyi család otthonosságára Budán. A királyi, a végből, hogy a koronaherceg haladása a tudományokban évenkénti vizsga által is kitűnjék, a rendes évi vizsgát ez évben itt Budán tartatta meg, e hó 15. és 16-ikán, s

reá, a hivatalosan s természetesen jelenvolt hallgatókon kívül Horváth Mihály püspököt s kitűnő történetírónkat, Toldy Ferencz egyetemi rektort, nemzeti tudományosságunk köztiszteletű jubiláltját és Hegedüs Lajos Kandid miniszter-tanácsost is meghívással tisztelte meg. A tény, hogy a magyar korona örökösének tanárai közt magyarok is vannak, hogy tantárgyai közt a magyar történelem kiváló helyet foglal el, hogy a magyar nyelvet jól beszéli s vizsgáján részben azt használja, hogy általában a családi körben a magyar nyelv jogosult állást vívott ki magának a német s a többi nyugoti nyelvek mellett — magában is örvendetes s a jövő zálogául tekinthető. De a koronaherceg neveltetéséről még többet is mondhatunk. A királyi szülőknek határozott kívánsága, hogy fiok, a leendő császár és király, oly észszerűen, komolyan és helyesen növeltesék s tanitassék, mint bármely más ember fia, a kinek rendeltetése, hogy szellemi tehetségeinek érvényesítése által töltsön be valamely állást s vívjon ki minél több fölényt magának. A trónörökös nevelőinek világos rendelet van adva, hogy őt el ne kényeztessék, tehetőségi kifejtésében, gyakorlá-

RUDOLF KORONAHERCZEG.

sában s érvényesítésében elhanyagolásra ne hajtassák, s éreztessék vele, hogy ha királyi is, kötelességei vannak. Különösen a magyar történelem tanára, Rónay Jácint derék s hazafias tudósunk előtt nyíltan kifejeztetett a király ohajtása, hogy teljes elfogulatlansággal, s koronaörökös állására való minden tekintet nélkül, teljes tárgyilagos őszinteséggel és igazsággal adja elé előtte a magyar történelem tényeit, irányait, tanúságait; mert kell, hogy a ki egykor ez ország királya leend, ismerje igazán ez ország történetét; s célzatos fardítás, hamis felgásozó s szándékosan ápolat elfogultság való bűn volna, nemcsak az ország — de a trón érdekei ellen is.

Lehetetlen mindegyik valódia hazafias örömmel nem reflektálni. Egyébiránt a trónörökös ésszben, szivben, korát (1858 augusztus 24-én született, s így még nem töltötte be 14. évét) sokkal túlhaladó fejlettséget tanusít, miről azok, kik vele gyakrabban érintkeznek, sokat tudnak beszélni. Közlebbi vizsgáiról a hivatalos jelentés így szól:

„A két napi vizsgálat, melyen a fenséges korona-örökös szokott, fáradhatlan szellemi élénkséggel haladott keresztül, világos és örvendetes képét nyújtotta. A fenséges tudományos haladásának; s míg egyrészt kitüntette, hogy a fenséges korona-örökös a tantárgyak megtanulásában és szabatos előadásában tökéletesen megfelelt a várokozásnak; másrészt a tárgyak felfogása és megítélése fényesen igazolta korát meghaladó szellemi kifejltségét s azon kitünő sajátságát, hogy tanulmányait önállólag iparkodik felfogni.“

S a jelenvolt tekintélyek magán nyilatkozataikban igazolják, hogy ezuttal a hivatalos jelentés minden szavában igaz. S azt hisszük, egy 14 éves fiúról, kire országok néznek mint egykor leendő uralkodójukra, ennél szebb jellemzést nem adhatunk akkor, midőn arcképét ma, ez alkalomból, olvasóinknak bemutatjuk. Mert hogy élményei s még serdülő korának életeseményei nincsenek, termézetes. Ezek, azonkívül, hogy a 19. sz. fyalog és a 2. számú tüzér ezrednek ezredes-tulajdonosa, legfőlebb arra terjednek meg, hány szarvast, rókát, nyulat, fajdot és szalonkát lőtt le már. Mert mondani sem kell, hogy szellemi nevelése mellett a testi sincs elhanyagolva; lovaglás, vivás, torna, vadászat mindelei e férfias nevelésnek. A koronaherceg, mint apja, máris szenvedélyes vadász; s mind, a mit maga lő, kitűnően megtartatik, s máris érdekes kis muzeumot képez.

Rudolf (Ferencz, Károly, József) koronaherceg arcképével egyidejűleg Gizela főhercegnő s völégénye Lipót bajor herceg arcképeit is bemutatjuk olvasóinknak eljegyzésük örvendetes alkalmából.

Gizela (Luiza Mária) főhercegnő, a királyi pár második — de Zsófia főhercegnő halála után most már legidősb — szülötte Bécsben született, 1856. július 12-én. Fialtsága miatt, bár ara már, esküvője egy év múltára halasztatott. A királyleány atyjától arczvonásait, anyjától szelid, nyájas megnyerő modorát örökölte. A fialtság üdesége, megjelenésének igénytelen egyszerűsége kétszeres-bájt kölcsönöz neki, melyet most a sziv vonzalmának ifju boldogsága is emel. Az üdvkívánatban, melyet eljegyzése alkalmából az ország kormányja s törvényhozás mindkét háza tolmácsolt előtte s felséges szülői előtt, őszintén osztozik az egész ország.

A völégény teljes neve: Lipót Miksa József Mária Arnulf; született Münchenben 1848. apr. 27-én. Ő második fia Lipót Ká-

roly József Vilmos Lajos bajor hercegnek és királylénknak unokatestvére; aranygyapjasrendű vitéz, az 5. számú bajor könnyű lovasszereg tulajdonosa, és számos érdemrend disziti. Hosszabb idő óta a kir. család vendége Budán s ez eljegyzetással ama rokoni viszony, mely uralkodó házunkat a bajor házhoz fűzi, még szorosabbá tétetett.

A herceg, anyjáról, Anna ausztriai főhercegnéről is rokona királyi családunknak. Anyja részéről szigorú, majdnem polgári nevelésben részesült. Neve a közélet terén 1869—70-ben lett először ismeretessé, midőn a bajor kamarában atyjával s fivérével együtt hozzájárult szavazatával a bizalmatlansági nyilatkozathoz, melylyel a kamara a Hohenlohe-miniszteriumot megbuktatta. Lajos király rokonainak e föllépését annyira rosz néven vette akkor, hogy a hercegi család egy teljes évig teljesen visszavonulva élt az udvartól. Ekkor kitört a háboru. Lipót herceg mint tüzérszázados tevékeny részt vett a háboruban s alávette magát a háboru minden kellemtelenségeinek. A herceg már a wörthi és sedani csatákban kitünő részt vett s a vezénylete alatt álló ütég különösen az Artenay melletti csatában tünt ki. Coulmiers mellett, hol a francziák vitytakielőnyöket, a herceg ütége volt az utolsó, mely elhagyta a csataterét. A mecklenburgi nagyherceg vezénylete alatt álló hadsereg bolyongásaiban a herceg is részt vett és e bolyongás fáradalmaiban hűségesen megosztott bajtársaival. A porosz szállásmentek jobban néztek saját honfiakra, mint a bajorokra, s így akárhányszor szabad ég alatt szalmán vagy a nélkül aludt a herceg. A háboruban tanusított vitézsége végre a bajor királyt is kibékíté rokonával, csakhamar őrnagygyá, majd alezredessé nevezte ki. A herceg élénk részt vett Orleans másdizbeni bevételénél, hol meg is sebesült, de már négy napra rá ismét részt vett a Beaugency melletti csatában, mely a bajor hadtestnek utolsó haditette volt. A herceg — mint mondják — legkedveltebb volt a hadseregnél mindazon német fedelmű sarjak közt, kik a háboruban részt vettek.

Remény s való.

Remélni! — Ah, ez üres szónak Hangját lellem megúnta rég.
E játék gyermeknek való csak,
Egy röpke szappanbuborék.

Légyvár! — Ah, én is építettem,
S a más perczben földön hevert.
Kis fészkek egy fal-szövegetben,
Jött egy pajkos gyerek — s levert!

A lány s a hír csalárd mosolyja
Nem tartja meg a mit ígért;
S a sziv ezeknek rabja volna?
S mindent adnám — e semmikért?

E szétfeszülő szines felhővel
Ne üzd gyerekjátekidat!
Alkudj meg bátran a jövővel,
Mondd meg: mit adsz, kérdd meg: mit ad?

Te megfizetsz munkával, tettel;
Szerencsét, nyugalmat az ad.
S méltó, hogy lelked' arra tedd fel:
Hited, családod és hazád.

E három szó, hidd el, nem ábránd!
Ez a való szerencse s üdv.
Ne nézd mint eltűnő szivárványt,
De nap gyaonát, mely áldva süt.

Ha hű munkád és gondod által
Ezre raktad házatad:
Szállj szembe sorssal és világgal,
Az ég, ne félj, rád nem szakad.

Mint bércnek, mely fölött a vészek,
Ártalmatlan robogtak át,
Ormán büszkén áll a sasfészkek
S nap aranyozza homlokát.

Szász Károly.

A bányász czondrája*.)

(Rajz a bányász-életből.)

Irta LUKÁCS BÉLA

Nagyon szegény ember Jovicza. Szánja és sajnálja őt az egész vidék, mely az aranykutatással foglalkozik, s a hol mindig tudva van, hogy kinek a bányája jó s kié rosz, hol kaptak aranyat és hol rosz, haszontalan, értéktelen követ.

Csak reá kell nézni a Jovicza házára, és azonnal megláthatja akárki, hogy bizony aligha jobb állapotja van gazdájának, mint a templom egerének. A falak, melyekről lepotyogott a vakolat, olyan összevissza kuszált szögletekbe hajoltak, hogy a geometrikus nagyon nehezen határozhatja meg, hogy minő szögalak; leginkább a tizenharmadfél szöghez lehetne hasonlítani, ha t. i. volna ilyen.

Kert és udvar? no az aligha nem a szomszédhoz vándorolt; a vidéken már mindenki azt beszéli, hogy a Jovicza kertjében nem fordulhat meg egy kutya ugy, hogy az ugys lyukas tövis kerítést le ne döntse.

E szűk udvaru rozzant kunyhóban nem dúsgazdag, fősvény, nemis valami czinikus töképezés lakik, — hanem egy szegény szerencsétlen bányász, a kinek még ráadásul felesége is van, a nemis csunya, és nemis ostoba Anicza.

Jovicza az egész hetet a bányában tölti, keservesen dolgozik, de hiába minden erőszakoskodása, a föld belsejében lakó jó vagy rosz szellem mitsem akar arról tudni, hogy Joviczának milyen düledező kunyhója van oda fenn a felszínen; s így Jovicza a hét végén még szegényebben tér haza, mint a hogy a bányába jött, mert akkor legalább a tarisznyája tele volt egy heti élelemmel.

De hiszen az még nem volna nagy baj, hogy üres kézzel tért haza. Másokon is megtörténik az, hogy nem mennek minden hét végén megrakodva haza. S azzal könnyen vigasztalhatná magát Jovicza, hogy a mi nincs meg ma, jöhet holnap, — jöhet a jövő héten! De vannak e bányavidéken szokások, a melyekről igen nehéz leszokni még olyan istentől elvert embernek is, mint Jovicza. Társai, a vidék többi bányászai szombat délután összegyűlnek az országút melletti korcsmába, beszélgetni a hét élményeiről; ott meg lehet hallani a különféle bányákban történt különféle dolgokat: hogy melyik bánya javult meg? hol találtak szabad aranyat? melyik bányában vesztették el az arany-ért (az ilyen bányától aztán szép lassan elpárolognak a bányászok) stb. és mindezt oly kellemes hallgatni pár meszely pálinka mellett. Jovicza, midőn a bánya mélyében egy hétig a száraz malén rágódott és izzadt a veritékfacsaró munka alatt: korántsem érzé annyira a maga nyomorult elhagyatottságát és szegénységét, mint most, midőn társaival versenyt nem tarthatott és nem követhető a vidéknek bibliai állandósággal bíró szokásait.

Csak e körülménynél ismerte fel a szegénységnek egész ridegségét, és valójában borzasztó kéréleltelenségét.

S aztán mily kínos reá nézve a szent vasárnap is! Társai, a vidék többi bányászai ilyenkor a szent ünnephez méltóan megmosakodnak (az egy heti bányapiszoktól), tisztá ünnepi öltözetben vonulnak a

*) Czondra — az oláh nép által viselt daróc koponyog.

templomba, és délután a Kirnik-hegy tetejére, a hol foly a zene, bor, táncz és mulatság — kinek-kinek a maga kedve szerint. A kinek ép a keze és a lába, az nem hiányzik innen.

De miképen mutathatná magát Jovicza a templomban, és emberek közt, a mikor neki nincs ünnepi öltözéke? De meg a hét-köznap ruhájának sem lehet meghatározni a színét, attól a sok köpenésztől és bányakoszortól, a mi reá ragadt a nehéz munka közben. És Aniczát sem volna szabad ott-hon hagyni, volna még neki keletje a tánczoló közt is, de mikor az ő egyetlen ruháján is több a lyuk, mint a kelme!

Ilyen gondolatokon tépelődött és törte a fejét Jovicza egy szombat délután, míg társai a korcsmában elmesélgették egymásnak a hét eseményeit, élvezvén az itezék sorja szerint azt a szeszpalinkának nevezett nektárt, mely az oláh közmondás szerint egyedül tartja a lelket az emberben. Míg felesége a szomszédba, s onnan ismét a távolabb szomszédba ment, hogy valami enivalót hazakaparitson, — Jovicza még egyszer szemlét tartott ruhátára fölött, a mi igen hamar véget ért, mert csak maga magát kellett tetőtől talpig megmérni. Ezen szemléből Jovicza azt a meggyőződést merítette, hogy leszámítva a czondrát — a mit ilyen megleben nem lehet hordani — a többi kostume-darab már rég fölmondta a szolgálatot, s csakis különös kegyelmének köszönheti, hogy tagjainak — ugy a hogy befedésére használtatik továbbra is.

Mihelyt erről kétségbevonhatlanul meggyőződött, fölkereste a helybeli szabómestert.

— Zsüpun*) — így szólította meg a magával egy rangba helyezett szabót — látod, hogy meglehetősen rongyos vagyok; adj nekem egy rendbeli ruhát, a mi nekem sem áll annyi pénzbe, — nagyon megsegítesz engem.

A szabót — ki egyszerű helyzeténél fogva a nagylelkűséget nem igen ismerte — nem a legkellemesebben lepte meg e kérés. De e vidék sajtóságos szokásainál fogva még sem merte egyenesen visszautasítani Joviczát; mert hiszen az nem volt szokatlan eset e vidéken, hogy a különben jómódu bányász néha zilált anyagi viszonyok közé jutott, de idővel ismét jómódúvá, sőt dúsgazdaggá vált. Képzeltetni aztán, hogy az ily módon ismét vagyonosává vált bányász, mily szemmel nézte azokat, kik őt szerencsétlen napjaiban nem gyámolították, vagy gúny, megvetés és megalázás tárgyává tették ki? Az ilyen ember aztán nem ismert mérsékletet azok irányában, kik szerencsétlen napjaiban ellenségeivé váltak. Jelleménél fogva is az oláh nép a szenvedett sérelmeket nem könnyen felejtí és megbán-tója ellen a bosszúállásban kéréleltelen.

A szabó tehát szemlét tartott ruhátára fölött, kiválogatott belőle néhány olcsóbb darabot s átadta a bányásznak.

— Nem mondom, hogy az isten fizessen meg érte zsüpun — mondja Jovicza. — Ha bányám megjavul, ha pénzre szert teszek valahol — kielégítek, kifizetek kamatostul.

A szabó olyan arczot vágott ezen ígérethez, hogy a bányász is leolvashatta belőle, miszerint nem sokat ad az ő szerencsesillagára S csakhamar el is felejtette Joviczát tartozásával együtt.

* * *

„Fale gale“ — üres has-nak hívták a Jovicza bányáját. Különbön hivatalosan Mihály űrangyal-ra lett elkeresztelve, de már e néven alig ismerte valaki a bányát, a vi-

*) Zsüpunnak azt hívja az oláh, a kinek nem akarja megadni az Ur czimet.

dék kivétel nélkül, „Fale gale“-nak nevezte. A szerencsétlenség sokszor gúny tárgya, nemcsak a mindennapi élet körülményeiben, hanem a műveltebb körök társadalmában is. A műveletlen nép Jovicza szerencsétlenségét gúny tárgyává tette; látván menyit dolgozik minden siker nélkül bányájában, s hogy mily nagy nyomor és szegénységbe süllyedt e miatt: felkapta az „üres has“ gúnynevet, mely épen ugy talált a bányára, mint gazdájára.

Azonban a Fale gale egyszerre csak megváltozott és gazdagsága által bámulatba ejté a vidéket. Jovicza egy gazdag arany-érre talált, mely busásan kárpótolta eddigi veritékes munkáját. S a gazdag kincsforrás nem dugult be oly hirtelen, mint a mily hirtelen jött. Heteken át tartott a gazdag arany eső.

Joviczának első gondja volt kifizetni a szabónál tartozását. Ez már rég elfelejtette adósát, ki még most is a töle vett ruhában volt, noha az már meglehetősen elkopott. Jovicza kamatostul, pazaron visszafizette tartozását; másodsor meg is ajándékozta, mert — mint mondá — szerencsétlen napjaiban a szabó jót tett vele. Aztán megfogadta őt életfogytiglan való szabójának, kikötte mindazonáltal azt a feltételt, hogy művészetének nagyobbzabásu tudományát csakis egyedül és kizárólag az ő javára fogja értékesíteni. S hogy művészetét próbára tegye, Jovicza meghagyta a szabónak, hogy azonnal olyan ruhát készítsen neki, a melynek párja ne legyen, oly fényes ruhát, a melyhez hasonlóval a király se bírjon.

Néhány nap múlva csakugyan készen volt a ruha, a melyhez hasonló nem is volt a vidéken, a melyhez fogható távol földön is alig lehetett volna találni. Fehér abaposztóból készült, gazdagon, pazarul kisujtázozva arany zsinórral. Ilyen aligha volt magának a királynak is, és Jovicza gyönyörteljes örömmel fizette meg érte a 150 darab aranyat.

A régi rongyokra most már nem volt neki több szüksége; meg akart végkép mekkelni kinteljes napjainak e szomorú emléketől.

— Ablakon doblak ki szegénység!... és aransujtásos ruhája fölötti büszkeségében önelégülten, gazdagságában elbizakodva egymásután kidobta régi rongyait. Utoljára a czondrára került a sor, mely kevésbbé használtatván, kevésbbé is volt kopott.

De neje, a szintén új és tiszta ruhában most már valóban csinos — Anicza, az asszonyi takarékoskodás ösztönétől vezéreltetve, kizaladt az utcára, s a czondrát — melyet eldobni, nézete szerint, kár lett volna — megmentvén, visszavitte a házába, a nélkül, hogy férjének megmondotta volna e fukarkodást, melyért az elbizakodott Jovicza bizonyára megdorgálta volna.

(Vége követk.)

A könyvekről.

(Emerson Ralph után.)

Könnyű dolog könyveket becsmérlni, mert rosz könyv van elég, s a legjava is csak jegyzék és nem maga a jegyzett dolog; van elég a mi csak mükedvelésből iratott, s van elég a mi sem jó, sem rosz, sem használ, sem árt. Plató „Gorgiasz“-ában azt mondja Sokrates: „A hajós szerény ruházataiban járkal a tengerparton, miután utasait Aeginából vagy Pontusból átszállította s észbe sem jut azt gondolni, hogy ő valami rendkívüli dolgot tett, sőt jól tudja, hogy utasai csak azok maradtak, a kik voltak a nem lettek sem jobbakká, sem rosszabbakká,

mióta hajójára szállottak.“ Így van ez a könyvek legnagyobb részével is: nem tesznek rajtunk semmi változást. A könyvárus szintoly bizonyosan tudhatja, hogy arczikkéi használata által semmit sem épített rajtunk, mint a hajó-tulajdonos. Kötetét egy vagy két forintot adja, s miután a sarokczimeket unalomig nézegettük, ott hagyjuk boltját s épen nem bámulunk ha egy bankigazgatóról halljuk, (én legalább nem bámultam, mikor hallottam,) hogy a bankokban erre a sok haszontalan lim-lomra egy batkát sem adnak.

De mindamellett szintoly igaz marad, hogy vannak könyvek, melyek az ember nevelésére s szelleme kiképzésére óriási befolyást gyakorolnak; könyvek, melyek életünkben egyenlő rangot foglalnak el szülöinkkel, kedveseinkkel s legkedvesebb emlékeinkkel és tapasztalatainkkal: oly üdvösek, oly hatályosak, oly nagy horderejűek és parancsolók; könyvek, melyek oly nagy körü képességei művei s tanúságai, s oly hű képei a világnak, melyet rajzolnak, hogy — bár köznapiasb könyvekkel foglaljuk egyivé — hatásukat egész életünkre s cselekvési módunkra le nem rázhatjuk.

Gondoljátok csak meg, mit birtok a legkisebb válogatott könyvtárban. A legbölcsebb és legelmebb emberek társaságát, kik egy évezred alatt minden polgárusult országban fölmerültek, s kik tudományuk és tapasztalataik eredményét szép sorban lerakták. Maguk ez emberek tán elrejtve s visszavonulva éltek, hozzájárulhatlanok s minden zavartatás iránt türelmetlenek voltak; de gondolataik, melyeket benső kebelbarátjaik előtt sem tartak föl, itt átlátzó világos szavakban vannak kifejezve s hátrahagyva számunkra, más emberkor, más világrész idegen gyermekei számára.

Azokat az átalános gyöteményeket, melyek magas értelmi erőköt származnak s mindenkire kiterjednek, a könyveknek köszönjük. Sokszor azt hiszem, nekik köszönjük a halhatatlanság első fogalmát s hitét is. Ők az erkölcsi erőt rokonszenves hatályal ruházzák föl. Társalkodjatok köznapi emberekkel s köznapiak fogjátok érezni az életet. De olvasatok aztán Plutarchot s a világ büszke szintérré változik előttetek, mely tettűs és kitünő emberekkel van megnepesítve, hősökkel és félistenekkel, kik körülöttünk járnak s nem hagynak aludni. Azonkívül a könyvek képzelődésünket is táplálják; csak a költészet lelkesít költészetre. Ők a kor szerves mivelttségévé válnak. A felsőbb oktatás bizonyos könyvek olvasásában áll, melyek iránt az egész tudós világ egyező nézetben van: hogy t. i. azok képviselik az eddig megállapított s összegyűjtött összes ismeretanyagot. Ha ezeket ismeritek, ha pl. Euklides és Laplace mértanát olvassátok, véleményetek abban a tárgyban bizonyos súlyt nyer általok; de ha ezeket nem ismeritek, nincs jogotok erről a tárgyról véleményt nyilvánítani. Ha egy kételkedő vagy hívó a szellemi lét és az erkölcsiség kérdéseiről szólani s meghallgattatni akar, először megkérdezzük tőle, ismeri-e a Plató munkáit, melyek az ő előhasi ellenvetéseit egyszer mindenkorra eldöntötték. Ha azokat nem ismeri, ne rabolja időnket; menjen s keresse a feleletet magának azokban.

S mégis az egyetemeken, a hol könyvtárakkal gazdagon el vagyunk látva, nincsenek a könyvolvasásnak tanárai; pedig azt hiszem, egy tanácsra sem volna oly nagy szükség, mint erre. Egy könyvtárban sok száz jó barát vesz körül, de mindeniket egy varázs tartja e papir és bőr-tokban le-büvölve, s ámbár ők ismernek minket s né-

melyikök száz vagy ezer év óta vár reánk s alig várja, hogy jelt adhasson magáról és szívét előttünk kiönthesse, de purgatoriumuknak törvénye, hogy meg nem szólítjuk; s miután a varázsló őket, mint egy hadsereg katonáit, egyenlő formaruhába bujtatva állította sorba, semmi — vagy nagyon kevés a valószínűség, hogy a sok ezer meg ezer egyforma közül éppen a kellőt eltalálhassuk. Pedig saját tapasztalásunkból tudhatjuk, hogy ebben a lotteriában legalább ötven vagy száz üres esik egy nyerő számra. Ugy tetszik nekem, hogy valamely könyvületes lélek, miután maga sok időt elveszített a rozgonyokkal, míg néhány jóra akadt, melyek jobb és bölcsőbbé tették s lelkét megnyugtatták és fölemelték, jó tettet követne el, ha megnevezné azokat a könyveket, melyek neki hiddá vagy hajóvá váltak, hogy a süppedékes mocsárok és sivatag tengerek fölött a szent városba, magas templomok és paloták belsejébe vigyék. Ezt legjobban megtehetnék a könyvek ama nagy mesterei, kik időről időre feltűnnek, egy Fabricius, egy Scaliger, egy Bayle, egy Johnson, kiknek szemre egyszerűre áttekintve a tudományosság egész láthatárát. De egyes olvasók is, kik csak a könyvek iránti szeretetből olvasnak, jó szolgálatot tehetnek nekünk, ha lehetőleg rövid jegyzéket hagynának hátra arról: mit és hogy találtak a könyvekben.

Mert vannak igazi könyvek; s el is lehetne őket olvasni, mert nem nagy a számuk. Sohajtva tekintünk a roppant könyvtárakra: Párisban, a Vatikánban, a British-muzeumban. 1858-ban a nyomtatott könyvek számát a párisi császári könyvtárban nyolczszázezer kötetre tették, évenként tizenkétezer kötetnyi gyarapodással, úgy hogy eddig egy milliót túlhalad kötetek száma. Könnyű kiszámítani, hogy egy szorgalmas olvasó hány lapot olvashat el egy nap, s hogy kedvező körülmények közt az emberi élet hány évig enged olvasni; s nem volna nehéz bebizonyítani, hogy ha valaki hatvan évig folyvást olvasna, mégis az első termekben kellene meghalnia. De semmi sem lehet csalékonyabb, mint ez a számítás, itt, a hol csak a természetes módszert kell megtalálni, hogy célra vezessen. Olykor olykor meg szoktam látogatni a cambridge-i könyvtárt, de soha sem mehettek végig rajta, hogy az a meggyőződés ne erősödjék meg bennem: hogy tartalmának legjava dolgozó szobám négy falán is megtalálható. A könyvrajstomok áttekintése mindannyiszor arra a néhány példány-íróra vezet visz-

szá, kik a magam könyves polezán is ott állanak, s a kikhez csak esetleges és jelentéktelen adalékokkal járulhatnak a többiek. A századok és könyvhalmazai csak magyarázatok és kibővítések; csak viszhangjai az idők ama néhány nagy hangjának.

Az olvasás legjobb szabálya marad: a természetes, s nem óra- és lap-számra való olvasás. A tanulmányozót ez saját céljánál tartja s nem kalandoztatja terv nélkül ide-oda. Olvasson el mindent a mire igazán szüksége van s a mi neki való; de közép-szerűségekkel céltalanul ne terhelje túl s ne koptassa emlékező tehetségét. Mint egész nemzetek egyetlenegy könyvből merítették eredetileg összes műveltségüket, mint a biblia Európa nagy részének nemcsak vallása, hanem egész irodalma is volt sokáig, mint Hafiz a perzsák, Konfucse a kínaiak, Cervantes a spanyolok kimagasló geniusa volt: úgy az emberi szellem csak nyerne az által, ha az alsóbb rendű írók, — az az Angliában Shakespeare, Miltonon és Bacon kívül valamennyien — a rendki-

Erzsébet arvaleányház Pesten.

vüli szellemek műveire fordított mélyebb tanulmány által egészen hátra szorították s feledésbe mennének. Egyébiránt, ha a fiatal tanulmányozót saját szelleme vezetésére bizzuk, olvashat egy vagy olvashat sok könyvet: haszonnal fog olvasni.

A természet legtöbbet segít rajtunk ebben a tekintetben is. A természet folyvást tisztítja kiválasztás által a maga anyagait; semmi szűrő készülék nem oly tökéletes. Ugyanazt teszi a könyvekkel is, a mit a gázokkal s a növényi és állati anyagokkal. Az írók közt örökös válogatás megy végbe az olvasó elméjében, aztán ismét kiválasztás a már kiválasztottakból. Az idő, a századok maguk is ezen a kiválasztáson dolgoznak. Zárt mindig nagy időkimérés régi híres könyveket olvasni. Semmi sem maradhat fenn, csak a mi jó; s előre tudhatom, hogy Pindár, Martial, Terencz, Galén, Kepler, Galilei, Baco, Erasmus, More sokkal felülállottak a közönséges szellemek színvonalán. Kortársaknál nem oly könnyű a hírnévesség és érdem közt választást tenni.

Mindenekelőtt tartózkodjatok köznap

könyvek olvasásától. Tartsátok távol magatokat a napi események hírlapi fecsegésitől. Ne olvassatok el azt, a mit az utcán vagy a vasuton a nélkül is megtudhattok. Doktor Johnson azt mondta, hogy ő mindig a legdrágább boltokban vásárol, s okos utazók a legelőkelőbb vendéglőbe szállanak; mert habár ezek drágábbak is, de nem sokkal drágábbak s ott mindig a legjobb társaságot találja az ember s a legjobb ellátást. Épen így tudhatja az olvasó is, hogy a leg-híresebb könyvek végre is a legjobb eszméket és a legbiztosabb tényeket tartalmazzák.

A három gyakorlati szabály, melyet adhatok, a következő: 1. Soha se olvass oly könyvet, mely egy évesnél újabb; 2. soha se olvass mást, mint hírneves írótól; 3. soha se olvass el semmit a mi meg nem ragad s nem tetszik, vagy a mint Shakespeare mondja:

„Nem hasznos az, a mi nem ad gyönyört;
Csak azt tanul, miben kedved telik.“

Montaigne azt mondja: a könyvek olvasása velőtlen gyönyör; de én némely könyvet oly élet-

adónak erőteljesnek találtam, hogy az olvasót nem hagyja változtatlanul, gazdagabbá teszi. Ha tölem függne, soha sem olvasnék mást, mint ilyen könyveket; s ha mindjárt elavult régi-ségeket fogok is elősorolni, bátorságot veszek magamnak előszámlálni azt a néhány könyvet, melyekből meggyőződésem és tapasztalásom után ítélve, még felületes olvasó is hasznosíthat. (Folyt. köv.)

Erzsébet arvaleányház.

A városliget lakói minden áldott kora reggel találkozhatnak egy csoport kisebb-nagyobb leánykával, kik egyszerű barna szalmakalappal, kék ruhában fehér előkö-tövel, szépen párosával mennek egymásután a harmattól csillogó zöld lombok között, többnyire egy idősebb tisztos felügyelőné kíséretében.

Ha mivelt nőt kérdezz: „Kik ezek?“ bizonyára azt fogja neked felelni: „Mindnyájunk gyermekei“, — a miből eltalálhatod, hogy árvák, — szegény, elhagyott ár-tatlan teremtések, kiknek se atyjok, se anyjok, s kik a bizonytalan sorsnak, talán nyomornak, vagy mi ennél is rosszabb, gyalázatnak volnának kitéve, ha jobbsorsu embertársak könyörülő szive meg nem esik rajtuk s nem veszi oltalma alá, hogy megmentse őket a társadalomnak.

A szerencsétlen árvák számára újabb időben több menhely alakult Pesten. Áldott legyen nevük, kik alapították s ne engedje

a sors, hogy utódaik valaha gyámoltalan, kora árvaságra jussanak! Ez intézetek egyike az „Erzsébet“ királynéről nevezett városi arvaleányház, mely ott áll egyszerű, nemes stýlben, mintegy külsőleg is jelezve humanus rendeltetését, Pest városának egyik legkisebb pontján, a polgári lövölde mögött, a hol a lóvonatu vasut a pompás kertekkel szegélyezett Damjanich-utcán keresztül a városligetnek fordul. Az intézet egy több nemeslelkű nőtől álló bizottság igazgatása alatt áll s 200 árva számára lesz berendezve, ha egészen elkészül. Máris 3 szegény elárvult leányka talál benne otthont s a mi ezzel jár, ápolást, ruházatot és gondos nevelést.

E hó 12-én tették le zárkővét diszes vendégkoszoru jelenlétében, kik között ott volt maga a király és királyné, mint az intézet védasszonya és azok, a kiknek neveivel első sorban találkozunk mindannyi-

építését indítványba hozta s indítványa iránt nagyobb érdeklődést s annak sikert biztosítandó s Pestváros lakosságának jótehetségét ösztönözni jó példával is serkentendő, 500 ft (később 2000 fra emelt) tökélet ajánlott az új intézetnek. E tökélet később több nagyobb-kisebb adomány járult, úgy hogy már 1861. október havában 28,000 ft-tal rendelkezett a megalapítandó intézet.

„A mint az alaptörvény tekintélyes összegre emelkedett, kezelésére a nemeslelkű emberbarát, Weisz Bernát és Perger Ignác elnöklété alatt bizottmány alakult. E bizottmány, miután az intézet még tulajdon házzal nem bírt, e célból a Terézvárosban, a gyár-utcában helyiséget bérelt ki Hampel Antal házában, hol árva 9 vétetett fel ápolásra, — így kezdte meg működését.

„1866-ban már 16 árva leány nyert az intézetben menhelyt és ellátást, iskoláztatást és oktatást mindennemű női kézi munkában az e célból szerződött tanító és főfelügyelő nő közvetlen vezetésével, s az intézeti ügyek kezelésével megbízott küldöttség felügyelése alatt.

„Nem sokára azonban szükségesnek bizonyult, hogy ne csak árvák, de oly növendékek is fölvé-

„Midőn az igazgató bizottmány elérkezettnek látta az időt, hogy az intézet számára szükségessé vált házat fölépítse, megindította ez irányban tárgyalásait 1869-ben s fáradozását rövid időn siker koronázta.

„Pestváros hatósága 1870. márcz. 30-án tartott közgyűlésében megszavazott 87,553 frt 36 krt a Terézvárosban, az erdősor és három dob-utca sarkán egy általa e célra adományozott üres telken építendő arvaleányház építési költségeire. Az építés keresztülvitelére Feszli Ágoston elnöklété alatt kiküldött bizottság ügybuzgó tevékenységének s Vassil Alajos műszaki vezetésének köszönhető, hogy az új épületet az intézeti növendékek 1871. aug. 1-én már tényleg elfoglalhatták.

„Az intézeti épület homlokzatán a legmagasabb védőnkő, Erzsébet királyné s Felségének neve ragyog. (Következnek az intézetet igazgató férfi és női bizottságok tagjainak s az intézeti tanító személyzetnek nevei.)

„Az intézet jelenleg 26 ingyenes és 10 fizető növendéket számlál. Az intézet vagyona, mely a városi letét-pénztár által kezeltetik, 85,262 frt 21 krt tesz.

Lipót bajor herceg.

Gizela főhercegnő.

szor, valahányszor embertársaink nyomorának enyhítéséről, vagy valamely nemes cél előmozdításáról van szó. A zárkő letételénél a királyi asszony tette meg a szokásos két kalapácsütést, ugyanazzal az ezüst esz-közzel, melyet Károly főherceg használt egykor a lánchíd alapkövének letételénél. A zárkőbe egy okmányt helyeztek el, melyet a jelenlevők, elöl a királyi pár, aláírtak, s mely az intézet történeti vázlatát tartalmazza.

Az érdekes okmány következőleg szól: „Ha a Pestváros által újabb időben alapított jótehetség intézetek között valamelyik áldáshozó, akkor az bizonyára a pestvárosi arvaleányház.

„Az intézetnek — mely legkegyelmesebb asszonyunk, Erzsébet királyné nevével nevezeteni szerencsés — tulajdonképi keletkezése az 1861-ik évre esik, midőn ugyanis Weisz Bernát akkori városi képviselő az alkotmányos korszak alkalmából alakult új városi törvényhatóságnak első közgyűlésén 1861. ápril 16-án egy városi arvaleányház

tessenek az intézetbe, kiknek még szülei vagy rokonai képesek fedezni az ellátási költségeket. E szerint a szükséges előfeltételek kimutatása után a helyiség arányához képest ilyenek is fölvetettek 120 ft évi díj lefizetése mellett.

„Miután a növendékek száma idő haladtával tetemesen megnövekedett, a bizottság szükségesnek találta tágasabb, célszerűbb helyiséget után látni, s így béreltetett ki 1865-ben Stofber Márton és Anna gyár-utcai házában egy új helyiség 600 ft-ért, mely összeg Pest-város házi pénztárából fedeztetett.

„E helyiségben tisztelte meg az intézetet Erzsébet királyné legmagasabb látogatásával s itt méltóztatott a védőnkővet fölötte elfogadni.

„Deák Ferencz nagy hazánkfia még 1861-ben megajándékozta intézetünket (és a Josefnumot) arcképe fényírdu többszörözésének tulajdonjogával, mely fényképek az intézeti alapnak eddig már 6450 frtot jövedelmeztek.

„Erzsébet királyné s Felsége, Deák Ferencz, Weisz Bernát, Gschwindt Emilia, Bulyovszky Lilla, Ebner Fidel és családja 2000 frtos, b. Sina Simon 5000 frtos alapítványokat tettek.

„Az elmondottakból látható, hogy ez ifjú intézet, mely most még csak első fejlődési időszakát éli, rövid fennállása óta örvendő mérvben gyarapodott, s tekintve Pestvárosának valamint az egész hazának jótehetségét ösztönözni és áldozatkészségét, bizton remélhetjük, hogy néhány év múlva teljes virágzásnak indul és sok árva leány-nak vigasztaló menhelyül szolgál.

„S midőn ma az intézet védőnkőnek, Erzsébet királynének legmagasabb jelenlétében a zárkővet leteszük, kifejezzük forró ohajtásunkat: Adja az ég, hogy e jótehetség intézet, mely már eddig is oly dicsekedéssel és áldásthozólag működött, továbbra is ne csak fennálljon a szegény árvák javára, hanem a legsikeresebb előmenetelnek és felvirágzásnak is örvendhessen.“

Ezeket tartalmazza a befallazott okmány mely csak késő századok múlva jusson valamikor újra napvilágra, a mikor majd a jelenlegi helyére egy még nagyobb, tágasabb menház emelkedik.

Az épület belberendezése igen célszerű a lakostályok világosak, tiszták, szellősek

Irodalom és művészet.

fejedelem nyerge; violaszin bársony, arany himzésekkel és türkiezesekkel kirakva. *Ezen nyuszik*: 6. Kemény János kardja; arany markolat, zománcozott báronyotok. *As előlőben*: 7. Báthory Gábor kardja fekete bőrtokja ezüst nap-, hold- és csillagokkal diszítve. *Ezzel keresztben*: 8. puzára, barna bőrből, arany, himzetekkel. 9. Kelevézek. *Oldalt*: 10. Két tarogató. 11. Rákóczi Ferenc csákánya, a nyelvén furulya. 12. Dobó István kardja.

Egyveleg.

/. (*A francia erődök.*) A „francia erődök” cím alatt érdekes röpirat jelent meg Prevost francia ezredesétől. E műben szerző az erődök hasznosságát mutatja ki, s azt, hogy az ágyuzatnak nem oly borzasztóak, mint hinni szoktuk. Ez állítása bebizonyítására egy kimutatást állít fel, melyből a következőket veszeljük ki. Strassburg kapott 193,000 golyót, de csupán 300 ember vesztette elét. Párisra esett 10,000 golyó, megölt 107 embert. Thionvillere 30,000 golyó vetettett és megölt 200 lakost. Mi az erődök ellenállási hatalmát illeti, erről így szól Prevost: Páris és külterületei 250,000 ágyugolyót kaptak anélkül, hogy ez által az éhségszabta feladás csak egy pillanattal is siettetett volna. Belfortra több mint 400,000 ágyugolyó szórta anélkül, hogy az erőd feladásra kényszerítetett volna.

/. (*As Elysee-palota.*) Az Elysee-palota, melyben Thiers legközelebb estélyt tart, már régóta nevezetes szerepet játszik Franciaország történetében. A különben nem fényes külsejű épület csinos s terjedelmes kertben fekszik a Tuilériák közelében. Építetett 1728-ban Evreuo gróf számára. Birta utána a király kedvese, Pompadour asszony, ki lakását itt tartá, majd eladta, később XV. Lajos vette meg. 1793-ban nemzeti Elyseum. 1808-ban Napoleon tölté itt napjait. Utána sógora Murat. 1816-ban, midőn Berry hg. és hercegné itt laktak, Bourbon-Elyseum. 1852-ben az államcsin után Napoleon-Elyseum, ki cselszövényeit itt forralá. 1867-ben az orosz cár és a török szultán laktak benne. 1870-ben a kommunis-ták által kivégzett Thomas tábornok itt tartá szállását. 1872-ben Thiers nyári lakává lón, a minthogy a főváros nem Páris, hanem Versailles.

/. (*Nagyszakálluak 300 év előtt.*) A legnagyobb szakáll-hős talbergi és weineki Rauber András volt, ki mint II. Miksa császár haditanácsosa halt meg 1575-ben. Szakállja csudálatba ejtett mindenkit; ha leült, szakállja leérett egészen lábáig, ha állott, a földön terült el szakállán két vége. Közönségesen egy nagy botra föltekergette szakállát, mely a szélben mint egy kibontott zászló lebegett. Halála után két részre vágták el. — A braunai polgármesternek (Bajországra), ki 1572-ben halt meg, szintén óriási szakállja volt, s még mai napig életnagyságban látható a braunai plébánia templom falán kivésve. Midőn járt, szakállát mindkét oldalról kezeiben magasan foltartá, mert másképp menésében gátolta volna, sőt réa lépe el is esett volna. Mégis szakállja volt halálának oka. Egy alkalommal, midőn ki akart menni, elfelejtette szakállát fölemelni, és a mint a lépésére hágtok, réa lépett szakállja végére, úgy hogy a lépéséről lebukott és a nyakát törte.

/. (*A francia hadsereg jelen állása.*) A francia tényleges hadállat tesz ma 464,366 embert. Ezek közül 298,200 gyalog; 60,000 lovas; 45,000 tüzér; 9000 árkász; 6000 szekerész; 8000 kezelő munkás; 23,000 rendőrkatoná; 6166 republikánus gardista.

sebb országa a világnak, s hol a legtöbb tekintet kívántatik a politikai élet külső illemeire, s a hol hűségesen el kell fogadni a becsületet embernek a párt előlételeit és hagyományait. S Disraelit az tette első miniszterévé a tory párt, hogy a tory elvet egyenesen megfordította; leverte ellenfeleit az által, hogy többet ígért s saját pártját a tulzó-reformerek kezébe játszotta. De ez még nem minden. Ez az ember, arisztokratikus összeköttetések nélkül elérte, hogy politikai felsőházi uralkodik az arisztokrácia fölött; a nép rokonszenve nélkül elérte, hogy uralkodja a nép fölött; ez ember tisztán speculatív nézetekkel elérte, hogy egy kiválóan praktikus nemzetet kormányoz; ez ember a legnagyobb hiteltelenséggel pártja elveiben elérte, hogy a pártbuzgalom egész fatális vakságával követik; s a mi több, oly régi vitás kérdések szellemeit idézte föl a parlament és királyi előjogok közt, a melyek a Stuartok ideje óta háborította aludtak, s teremtett egy alkotmányos válságot, kisérve nagy zavarral bizonyosan, komoly veszélyvel lehetőleg.

Eddig a jellemzés. Az események azóta menetből hozzá tehetjük, hogy a zavar bekövetkezett ugyan, de a veszély nem.

II. Törvényték.

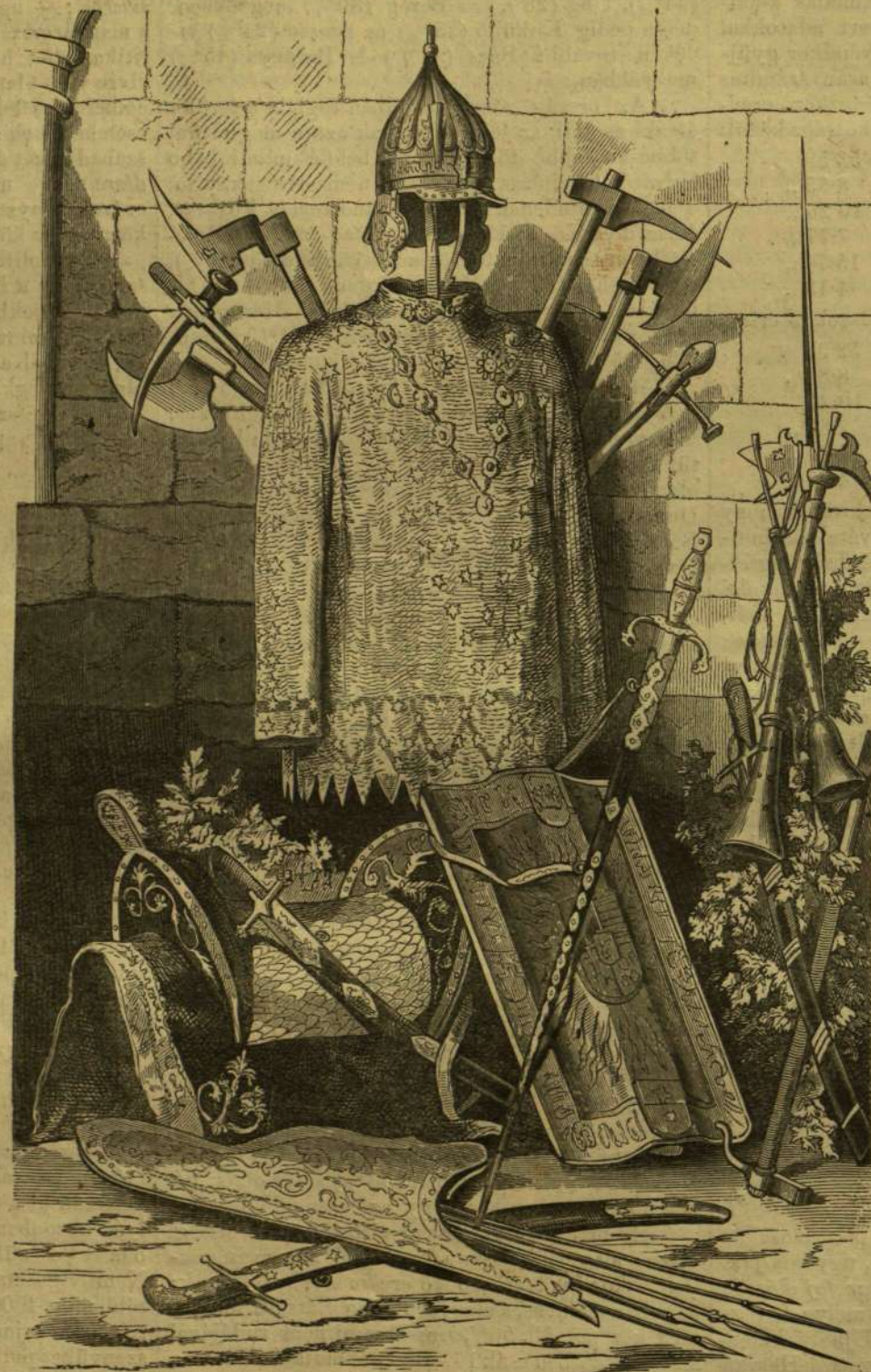
Tekintsünk be egy pillanatra a törvényték termeibe is. Lássuk mik folynak ott; mi-csoda esetekben ítélnék, és hogyan? Mindamellet jegyezzük meg, hogy nem minden esetből idézzük példát, csak a különsebbekből.

Dublinban, a trónörökös ott-jártakor egy lord, a ki azon kívül katonatiszt, kibérelt egy berkocsit, s fizetésre kerülven a sor, a kocsizás óráját 6 pennyvel, szőlő a rendes díjon alul akarta fizetni. A berkocsis ellentmondott, szaváltat fejlődött ki köztük, s a lord a kocsist esernyőjével arcul ütötte, s egyik szemét úgy meg találta sérteni, hogy az, a miatt egy pár hétig nem folytathatta keresetét. A kocsis természetesen föladata a tisztet a törvénytéknek, s ő lordságát 750 frt fájdalom-díj fizetésére ítélték.

Lord Ranelagh bevádolt a törvényték előtt egy asszonyt, hogy ez az utcazn pénzét kunyorált tőle, s mivel többszörös kérsésére nem kapott, kiütötte a kalapját fejből s a szivart szájából. Azért jelenti csak a törvénytéknek, — mondá — nehogy a legközelebbi alkalommal már fogat üsse ki. Az asszony beismerte a tettet, s szembe fordult a nemes lordnak: hogy ő neki jó ismerőse, több pénz-szerzési dologban s ő segítségével élt; miért bánik úgy vele? Neki a lord tartozik néhány shillinggel, a lord tudja azt jól; adja meg neki, aztán ő tőle elmehet a hova akar. A törvényték kiadta egy bizottmány, hogy vizsgálja meg a lord és a kérogető asszony közötti ügyet.

Két paraszt kint a mezőn azzal mulatta magát, hogy kutyáikkal kegyetlenül összemarattak egy szegény macskát. Először a földön tépették meg, azután a macskát két hátulso lábánál fogva fölemelvén, a fejét harapdáltatták. E kínzásért feladták őket a törvényték elé, s 30 forint pénzbírságban s a költségek megtérítésében marasztaltattak el. — Egy másik törvényték előtt egy paraszt 76 forint pénzbírság fizetésére ítéltetett, a miért üszője szarvait közvetlen a tövénél lefűrészelé.

A portobelloi törvényték 3—3 forint büntetést szabott azon három fürdő egyénre, kik kocsijukkal beljebb mentek a vízbe, mintsem a szabályok által megengedve van. (Tengeri fürdő helyen az a szokás, hogy mindenki fürdő kap egy kis kocsit, s azzal a sekélyes parton bemeleg bizonyos vonalig, s abban vetkezik le, a fürdő után abban jön ki.) Hasonló büntetést mért azon két fiatal emberre, kik közelebb csónakáztak a nők fürdő-helyéhez,

Magyar régiségek.

A nemzeti muzeum régiségtárából.

Nemzeti muzeumunk fegyver és régiségtára — dr. Rómer Flóris derék régészünk fölügyelése alatt — közelebb új rendezés alá került, s a napokban fog ismét megnyitni a közönség szemléletére. Ez alkalomból — egy csoportban — néhány érdekes régiség rajzát közöljük, a melyek többnyire egyszerű történeti ereklyék is: 1. Képünk középtérén egy 15-ik századbeli pánczéling foglalja el; állítólag Hunyadi Jánosé; arany ezüst sodrony-karikákból készült. arany nappal, holddal és csillagokkal, drágakövekkel kirakva. 2. E fölött vas-sisak, arany díszítményekkel. 3. Hunyadi János hegyes kardja, arany markolattal, a kardtok díszítményekkel. *Ez alatt*: 4. Mátyás király paizsa barna fából, aranyozva; festett cízmerekkel s feliratokkal. (Máslát a Párisban levő eredeti után.) *Mellett*: 5. Kemény János, erdélyi

annál jobb, s ha akar, félünk, mindig is adhat) s ez „A magyar nyelv: 1) az akadémiaiban, 2) az egyetemen, 3) a nemzeti színházban.“ Zsigmond Vilmos egy akadémiai felolvasásából, Karvasy változtatásából mutogatja ki a nyelv szelleme elleni sértéseket. Vannak aztán végre egyes „idegen csometékről és fattyuhajtásokról“ apró megjegyzések, melyek a „Nyelvőr“ hatását bizonyosan fözető-füzetre gyarapítani fogják.

(*A m. kir. tudomány-egyetem tanrendé*); a jelen tanév második (nyári) szakára megjelent. Az összes előadások kimerítő összefoglalása, és pedig először karok (hitvány, jog- és államtudományi orvos-sebészeti, végre bölcsészeti kar), azután órák szerinti áttekintésben. Ohajtantó, hogy ifjaink minél jobban vágassanak belőle.

(*Pauer János*) székesfehérvári kanonok és cz. püspök felolvasása, melyet az ottani Vörösmarty-kör közlésén tartott, a Székesfehérvárt koronázott királynőről, csinos füzetben megjelent. Ára 30 kr.

— Sz. J. (*Magyar hírlapirodalom 1872-ben.*) A „V. U.“ 5., 6., 12. és 15-dik számában közltek óta még a következők ez évben megindult hírlapokat kell fölemlitenünk:

Viribus unitis. (Sátoralja-Ujhely.) Ertesítő a nevelés, közgazdaság, irodalom és biztosítás köréből. Fel. szerk. és kiadó-tulajdonos: Stern Albert. Megjelenik minden hétfőn, kis ívét egy iven. Előf. ára: egész évre 4 frt., fél évre 2 frt. (Keletkezett márcz. 11-én.)

Elemi Tanúgy. (Eger.) „Egri Egyházmegyei Közlöny“ mellékletje. Kiadja Zsenedovics József. Megjelenik minden hó 1-jén és 16-án, 4-adrét föliven. Külön is megrendelhető egész évre 1 frtért. (Keletkezett január elején.)

Új Regény-Carnok. (Pest.) Kiadja Melner Vilmos. Megjelenik minden héten 8-adrét 4 ives füzetben egy képpel. Előf. ára: egész évre 6 frt., fél évre 3 frt., évnegyedrre 1 frt. 50 kr. egyes füzet ára 12 kr. (Keletkezett ápril első hetében.)

Közintézetek, egyletek.

** (*A magyar tud. akadémiá*) harmadik osztálya ápr. 15-én tartotta ülést Stoczek József elnöklettel. A fölolvások sorát Kriesch János polytechnikumi tanár kezdette meg, egy pár új adatot bemutatván Magyarország halfaunájához. Ő a halak vizsgálatával már évek óta foglalkozik, s már 1870-ben egyenesen az akadémiától is megbízást és segélyt kapott idevágó kutatásai folytatására. Bemutat két igen ritka halfajt, melyeket Selmezezen hetvenkét ölnyi mélységű aknában talált. Azután a Garam és a Vág halait sorolja elő. Nevezetesebb azonban ezeknél azon közleménye, mely szerint eddig egyáltalán ismeretlen új halat is mutat fel, a mit az ó-budai puskapor-torony melletti meleg vízi árokban fedezett föl. E hal a Gobiosok neméből való, s már csak azért is érdekkel bír, mert azon hal-c-alád, melyhez tartozik, eddig hazánkban épen elő sem fordult, s kiválóan a déli országokban, különösen Törökországban és ott is legtöbnyire csak tengerekben szokott tanyázni. Értekező azt hiszi, hogy valószínűleg a Fekete-tengerből jöhettél fel. — *Tóth* Ágoston lev. tag, Franciaországra vonatkozó történelmi és földrajzi tanulmányait adja elő. Hét térképet mutat be, melyek a francia határnak koronként alakulásait mutatják a westfali békétől egész korunkig. Végül a jelenlegi határvonal stratégiai jelentőségéről tüzetesebben szól, s azt hiszi, hogy Nemetország határa Metz, Thionville, Strassburg, Schlettstadt és Új-Breisach által oly hatalmas védvonalat kapott, a mit Franciaország többé nem könnyen támadhat meg. Csk Belfort fenyeget még, de ezzel szemközti Nemetország új várát építhet, mely körülbelül annyira lehet a határtól, mint Belfort. — *Klein* Gyula műgymetemi tanár a „Tü-levelü fák gyökereinek bonczatanáról“ tartott rövid és a szaktudomány körébe tartozó fölolvását.

** (*A természettudományi társulat*) utóbbi választmányi üléséből értesülünk, hogy a könyvkiadó-vállalat létrejötte biztosítva van, a mennyiben már eddigelé is 652 aláírás érkezett be (közűk 533 tag és 119 nem tag). Legelőbb kiadandó művekül Cotta; „Geologie der Gegenwart“ és Darwin: „Origin of Species“ („A fajok eredete“) czimű műveit jelölték ki. Fordítóul és revisorul Cotta munkájára: Petrovics Gyula és Hoffmann Károly, a Darwinéra pedig Dapsy László és Margó Tivadar ajánlottak. E művek egyikét még 1872-ben,

másikat pedig a jövő év első negyedében akarják kiadni. — Ugyanez ülésben jelenté a titkárt, hogy a természettudományi társulat tagjainak száma ismét 141-gyel szaporodott, s a tagok jelenlegi létszáma 3044.

Egyház és iskola.

** (*Bartakovics Béla egri érsek*) mult hó 18-án kelt elhatározásával egyházmegyei czülokra, különösen templom-építéssre 40,000 frtot ajánlott meg sajátjából.

** (*Ipolyi Arnold*) püspökké szentelése ápr. 14-én ment végbe Egerben. A szentelést Bartakovics Béla egri érsek végezte s a szertartásnál Peitler a váczi, és Peger a kassai püspök segítettek. Az egyházi szertartást, melyre tömérdek ember jelent meg, nagyon díszebéd követte az érseknél, hol számos felköszöntés, mondatot. Érdekes volt ezek között azon felköszöntés, melyet a 80 éves agg érsek Ipolyi Arnold püspök jelenlevő édes anyjára mondott.

Közlekedés.

*(*As újpest-rákospalotai lövonatu vaspálya*), melynek építését a pesti közuti vaspálya társulat vállalta el, május 1-jén fog megnyitni. Ugyanez társulat fogja kezelni a közlekedési forgalmat is. Palotától egész Váczig is ki akarják építeni e vonalat. A magyar főváros közlekedési életségét eléggé jellemzi, hogy a kontinens leghosszabb közuti vaspályavonala itt van.

*(*A szabadalmazott dunagőzhajózási társulat*) nagy előkészületeket tesz a bécsi világkiállításra. Tizenegy gyorshajó fog Línz, Bécs és Pest között közlekedni; ezek között egy királyi yacht is lesz. E hajók közül kettő már épül az ó-budai hajógyárban, és mint mondják eleganciájában és gyorsaságában eddig fölül nem mult szerkezetűek lesznek.

Mi újság?

** (*Királyi kézirat*). Király ö Felsége a következő legf. kéziratot intézte a magyar miniszterelnökhöz: „Kedves gróf Lónyay! Szeretett leányom eljegyzése alkalmából testületek s egyes lakosok az ország minden részéből üdvözlő feliratokat és szerencsekívánatokat intéztek hozzám és családomhoz. Háram iránt tanúsított hű ragaszkodás és meleg részvét ez újabb jeleit, melyekre mindenkor kedvesen fogok emlékezni, szívesen fogadva, utasítom önt, miszerint a felelti örömföldet, őszinte köszönetemmel együtt közudomásra hozza. Kelt Budán 1872. évi ápril hó 17-én. — *Ferencz József*, s. k.“

— (*As udvar elutasása*). Ö Felségük a király és királyné, Rudolf koronaherceg, Gizella főhercegné és Lipót bajor herceg ápr. 17-én d. e. 9 órakor hagyták el fővárosunkat b. Wenckheim Béla miniszter, a kir. hadsegédök, számos palotahölgy s az udvari személyzet kíséretében. Az indóházban az esős idő dacára roppant néptömeg gyült össze, s az ünnepélyesen földszított udvari váró teremben gr. Lónyay miniszterelnök, Pauler, Tóth, Tisza, Bittó miniszterek, Pestmegye főispánja: gr. Zichy-Ferraris Viktor, Gyöngyössi főpolgármester, Thaisz főkapitány, több városi képviselő, főurak és urnők fogadták ö Felségüket, kik a váró-teremben többekkel hosszabb ideig társalogtak. A királyné megpillantván Gyöngyössi főpolgármestert, hozzá fordulva mondá: „Készvőnöm azon szives fogadást, melyet a lakosság irányomban minden alkalommal tanúsított; legforróbb vágyam mielőbb körükbe visszajöhetni.“ Király ö Felsége is köszönetét nyilvánította Gyöngyössi főpolgármesternek. Thaisz főkapitányhoz fordulva így nyilatkozott: „Itt mulatásom ideje alatt a rend igen jó volt“, s a szavakkal vált el a búcsúzóktól: „Közel viszontlátásra!“ mire a vonat zajos éljenzések között elrobogott. — A királyi pár itt mulatása napjából egy érdekes esetet kell fölemlitenünk. A királyné, midőn szerdán délelőtt szokott sétáját tette a várkert körül, egy tisztességős öreg nőt pillantott meg, ki teljes ereje megfésítése mellett is alig tudott vászorogni a meredek uton. A királyné megszólította, s az öreg nő elmondta, hogy a városi tanácsához megy, mert a szegények házába akar

bejutni, miután szegény, munkaképtelen és senkije... O Felsége az aggót a várkertbe vezette...

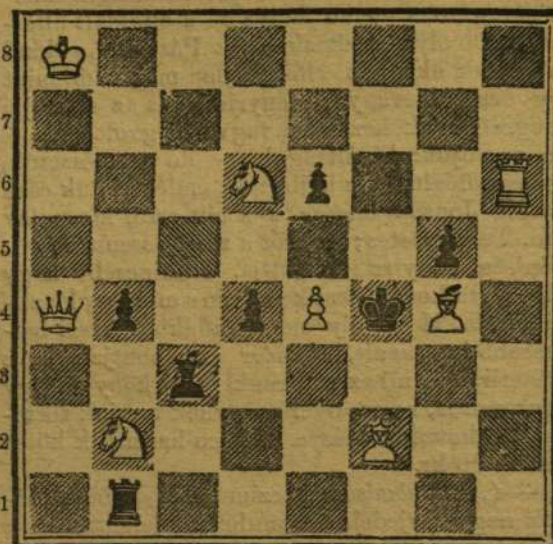
Gyula meghívására, a Margit-szigetre rándultak... ki villás-pegelire, s megtekinték a sziget romjait...

Szerkesztői mondanivaló.

Papa. A gyászbiro, ha bár kissé későn is, mai számunkban adjuk... Szathmar. Tavaszszal. Ez is csak olyan tavaszi vers...

SAKKJÁTÉK.

647-ik sz. f. - Vész A. J.-tól (Pesten.) Sötét.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

A 642-ik számú feladvány megfejtése.

Table with 2 columns: Kovács Albertől Nagy-Szalontán. VII. Söt. 1. Fa2-c4 d6-d5 2. Fe4-b5 d7-d6 3. Hg7-h5 Ke4-f5 4. Fb5-e8 Kf5-e4 5. Fe8-gb matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. Miskolcban: Czente József. Gelsen: Glesinger Zeig mond. Jászvásáron: Galambos István. Kecskeméten: Galambos László. Homonnán: Farkas Bertalan. Pesten: sakk-kör.

Nyilt-tér. *)

H.-M.-Vasarhely, febr. 20. 1872.

Török József gyógyszerész urnak Pesten.

Kezeim és lábaim izmaiban lappangó közvényes bántalmam enyhítésére többféle gyógyszernek megkísértése után... Török József gyógyszerész urnak Pesten.

* E rovatban közlött cikkekért csupán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget a Szerk.

TARTALOM.

A királyi család Budán (három arczképpel). Remény s való. A bányász czondrása. A könyvekről. Erzsébet árvalánybék (képpel). A földrajzi kutatások áldozatai (folyt.). A nemzetiségek. Apróságok és különöségek az angol életből (folyt.). A nemzeti muzeum régiségtárából (képpel). Egyveleg. Tarház: Irodalom és művészet. Közintézetek, egyetek. Egyház és iskola. Közlekedés. Mi újság? Nemzeti színház. Szerkesztői mondanivaló. Sakkjáték. Nyilt-tér. Heti-naptár.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Kovácsolt, hatóságilag megvizsgált tized-mérlegek, négyosztályúak (8 évi jótállás mellett).

Table with 2 columns: Horderő: 1 2 3 5 10 15 20 25 30 40 50 mázsa. Ára: 18 21 25 35 45 55 70 80 90 100 110 forint.

Table with 2 columns: Horderő: 1 2 4 10 20 30 40 50 60 70 80 font. Ára: 5 6 7.60 12 15 18 20 22 25 27.50 30 forint.

Table with 2 columns: Horderő: 15 20 25 30 40 50 mázsa. Ára: 150 170 200 230 300 350 forint.

Table with 2 columns: Horderő: 50 60 70 80 100 120 150 200 300 500 mázsa. Ára: 350 400 450 500 550 600 650 750 900 1200 forint.

Továbbá minden más mérleg és súlyok. Megrendelések, a pénzüsszeg beküldése vagy utánvét mellett azonnal fogantositattak: 1202 (19-50)

Bugányi L. és társa, mérleg- és súly-gyárosok Bécsben. Raktár: Stadt, Singerstrasse 10-dik szám. Gyár: Margarethen, Griesgasse 26-dik szám Bécsben.

1000 frt fogadásul!

hogy az egész birodalomban és sok más országban senki sincs, ki miké!

Brauswetter János

chronometer- és másra SZEGEDEN szőlővárosában 12 éven át külföldön és a francia Svveiz legjobb órágyáraiban az óraművészet minden titkait magáévé tette...

Münchenben az elméleti és gyakorlati vizsgálatot addig meg senki által meg nem közelelt eredménnyel letette volna; ki továbbá uzlete 22 évi fonállása óta annyi órát, és mindezeket, ujakat úgy mint javításokat, saját találmány gépek és eszközök segítségével, 40 évi tapasztalás alapján, saját vezetése alatt oly jó állapotba helyezte, és személyesen, a szebörákat függő vagy fekvő, egy-száron minden helyzetben és részoldásokban oly arányosan és pontosan szabályozva adta volna át...

a t. cz. közönségnek, mint azt ő tette, és jövőben is tenni fogja. 1254 (5-0)

Azonfölül tölem minden óra vedője egy 10 évi, és minden javítás megrendelője 5 évi írásbeli jótállással szóló iratot kap, használati utasítással együtt.

Hogy a mondottak folytatn óráim minden tekintetben a legjelesebbek, legpontosabbak és legújtanossabbak, az magától értetk.

Igen gyakran ismétlődött utánrendelések és dicsőrelevelek cs. k. katonai és polgár-egyenektől, valamint órásoktól, még fővárosokból is, bizonyítványok, bizonyítékok tömegtelen száma, mik a mondottak igazságát megerősítik, nálam megtekinthetők. Segédük nagy száma, kik nálam dolgoztak és tanultak, ezt szintén bizonyítják.

Arany- és ezüst órák, láncok, a m. kir. ellenőri hivatal által megvizsgáltatvák, és minden nemben dús és legdíszesebb választékban kaphatók.

Table with 3 columns: Férő órák. Ft. Ezüst henger-óra 4 rubinnal 10-12. Arany szegélyű, 13-14. ugrálappal 15-17. dupla tokkal 14-17. kristályüveggel 16-18-20. horgony-óra 15 rubinnal 16, 18-20. horgony-óra dupla tokkal 18, 20-24. angol horgony-óra kristályüveggel 18, 20-24. ugranazok dupla tokkal 28-28. tábori horgony-óra dupla tokkal 22-28. valódi horgony remontoir full-nél feluzharzó kristályüveggel 30-35. ugranaz dupla tokkal 35-40. Arany horgony-óra 3. sz. 15 rubinnal 36, 38, 46-60.

horgony-óra dupla tokkal 55, 58, 60. Arany fedéllel 60, 65, 70-100. horgony-óra kristály-üveggel 44-70. ugranaz dupla tokkal 65-100. valódi horgony remontoir 65-100. ugranaz dupla tokkal 100-200. Ezüst óráláncok 3-8 ftig, hosszuk 6-15 ftig, 3-mas számú aranyláncok rövid 18-70 ftig, hosszuk 35-100 ftig. Minden áru gyárak és egyéb ékszerek, úgy talmi- arany, bronz- és acél-láncok is. Tárgyak, melyek nem teteszenének, kicsérletetnek. Órák, arany s ezüst a legmagas árú cserébe elfogadtatnak. Vidéki megrendelések a pénzüsszeg előleges beküldése vagy utánvét mellett pontosan teljesítettnek.

Börbajokat, titkos betegségeket és tehetetlenséget (elgyengült férfierőt)

még makacs és udult bajokat is, ugy korodaban, mint magán gyakorlati folytán több ezer beteg legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátlottának, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít, és csak teljesen bevégzett és fényesen sikerült gyógyítás iránt tiszteltelődjt elfogad

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám, Medetz-báz. 1-ső emelet, bemenet a lépcsőn, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig. Levelekre azonnal válaszol-tatik, s kívánatra a gyógyszerék is megküldetnek. 1190 (10-12)

Nyolczadik kiadás (magyar nyelven negyedik).

A nemi élet titkai s veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairól 1151 (1-12) Függelékkel a bujokori ragályzáról és Dr. Rodet, lyoni orvos ragályelleni legbiztosab óv-szeréről,

a férfi és női ivarszerek bonczatani ábráival. Ára: 1 ujforint.

Postán megküldve 10 krral több utánvétellel 40 krral több.

Megrendelhető szerzőtől következő cím alatt

Dr. Elber V. P. Pesten, József-utca 56-ik számú sajtó házában.

Dr. Pattison köszvényvattája, (6-7)

a legjobbnak elismert gyógyszer a köszvény s eszók minden nemi ellen, u. m.: arcz-, mell-, torok- és fogfájdalmak; továbbá fej-, kéz- és térdköszvény, tagszagatás, hátgerincek és agyek stb. fájdalmak ellen. Egy csomag ára 70 kr., félcsomag 40 kr., és kapható Pesten: Török József gyógyszerésznél, király-utca 7-dik sz. alatt; Aradon: Bokor Antal gyógyszerész; Pozsonyban: Henricl F. gyógyszerész urnaknál.

Nélkülözhetlen segédkönyv megyei tisztviselők, jegyzők és községi előjárók használatára.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvtárban kapható:

AZ UJ

SZOLGABIRÓI HIVATAL KÉZIKÖNYVE.

Hivatkozva idevonatkozó törvényekre, miniszteri és megyehatósági szabályrendeletekre, számos iromány-példákkal és gyakorlati utasítással álltva.

Ára 2 forint bérmentesen elküldve.

Tartalom.

Előszó. Bevezetés. - Az új rendezése. - Községi előjárók válszolgabirói hivatal szervezete. - A lasztása. - A községi előjáróság-működési köre. - A szolgabiró jogai és kötelességei a községek irányában. - Az utjonczállítás. - Utállítási. - Ötödik rész: Katonai ügyek. Hadkötelezettek összeírása. - A sors-buzás. - Sorsolás elleni felszólamlás. - A mezei rendőrségi vétségek. - Bi-rőlirőletőség. - Büntethetőség. - A mezei rendőrség pontos kezelése. - Mezei rendőri eljárásához tartozó irománypéldányok. - Vásárbiroság. - Békebiroság.

Harmadik rész: Közigazgatás. Utasítások végrehajtása. - Körlevelek és hirdménynek. - Adó-ügy. - Statisztikai adatok. - Iskola- és nép-nevelési ügy. - Községi falkolák. - Közgazdasági ügyek. - Egész-ség-ügy. - Gyógyszertárak vizsgálata. - Anyakönyvi másolatok. - Utlevél. - Becslések. - Biztosítási ügyek. - Közragyon gondozása. - Elemi csapatok. - Koldusok. - Sze-gények és betegek. - Lelenczek és vagonyalon árvek. - Árvek ügye. - Cselőd-ügy. - A királyi bíróságok felhívása. - Hivatalos beszámolás. - Felügyelet a szolgazemélyzetre. Negyedik rész: Községi ügyek. A községi hatóságokról és illetőség-ről. - A községi jogairól és teendőiről. - A községi képviselőkről. - A képviselőtestület gyűléseiről. - A községi előjárósról. - A községi háztartásról. - A községek

HETI-NAPTÁR. Table with columns: Hónapi-és hetinapt., Katholikus és protestans naptar, Görög-orosz naptar, Izraeliták naptara, Nap, Hold. Rows for Aprilis, April. (6), Nizan R., and a section for Hold változásai.

Legujabb kombináció

részvényekben, melylyel most a t. cz. közönség elé lépek, 2 csoportból, négy-négy legjobbnak ismert sorsjeggyel áll, melyeknek évenként 32 huzásuk van és a befizetés tartama alatt 48 ft. kamatot hoznak. Ez oly összeállítás, mely minden eddigieket felülmúl és még semminemű intézet-, bank- vagy váltóháztól nem nyújtott; miután még a nagyszerű nyeremény-chance-ok és óriási kamatfelvétel mellett kötelezem magam a B. csoportban foglalt 1860-iki sorsjegyet, hat sorozata kihuzatik, 450 ftal visszaváltani. Így tehát minden résztvevőnek minden esetben 100 ft. készpénze és külön 3 eredeti sorsjegye marad tiszta hasznul.

A. csoport
 1 magyar dijsorsjegy, évenként 4 huzás, főnyeremény 250,000 ft. o. é.
 1 teljesen befizetett 400 freos török sorsjegy, évenként 6 huzás 600,000 fre.
 1 braunschweigi 20 talléros sorsjegy, évenként, 4 huzás 80,000 tallér.
 1 szász-meiningeni sorsjegy, évenként 3 huzás, 25,000 ft. ezüstben.

E csoport évenként 6 ft. kamatot hoz és 17 huzása van, fizetendő 16 részletben 20 ftjával
 33 " 10 "

B. csoport
 1 1860-ki államsorsjegy, évenként 2 huzás, főnyerem. 200,000 ft. 60,000 ft.
 1 teljesen befizetett 400 freos török sorsjegy, évenként 6 huzás.
 1 braunschweigi 20 talléros sorsjegy, évenként 4 huzás.
 1 szász-meiningeni sorsjegy, évenként 3 huzás.

Ezen csoportnak évenként 10 ft. kamata van és 15 huzása 17 részletben 20 ftjával
 35 " 10 "

Mindkét csoportnak évenként 32 huzása és a befizetés alatt 48 ft. kamata van.
 Még meg kell jegyezni, hogy mind a két csoportnál a résztvevő az első részlet lefizetése után egyedül játszik az egész nyereményre s nem kell ez utóbbit mással megosztani.
 Huzási sorozatok ingyen küldetnek és minden nagyobb nyerő táviratilag értesítetnek.
 Vidéki megrendelések utánvétellel eszközölhetnek.

Fischer M. L.

váltóháza a „Fortunához,” hatvani-utca 16. szám Pesten.

1261 (10-10)

Löwinger A. és Társa

papir-kereskedése
 Pesten, hatvani-utca 6. sz., „tanulóhoz”
 ajánlja a következő alkalmi cikkeket:

Levélpapírok.

100 db. névvel dombornyomat 50 kr.
 100 levél és 100 boríték dombornyomattal 1 ft. 20 kr.

100 db. monogrammal színnyomattal 1 ft. 40 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft. 50 kr.
 100 levél és 100 boríték, mindkettő monogrammal 2 ft. 80 kr., 3 ft. 50 kr.
 100 levél ezéggel, fekete nyomat 80 kr., 1 ft. 20 kr.

100 levél és borítékhoz díszes doboz adatik.
 1 rizma, 960 levél negyedrétben, czéggel fekete nyomat 7, 8, 12 ft.

1000 boríték csúpi papírból, negyedrét a czéggel fekete nyomatban 5, 6 ft.

Látogató-jegyek
 à la Minute.

Szines nyomatban 100 db. finom fehér bristolpapír 50 kr.

100 db. finom szines karton 80 kr.
 100 db. finom francia félfényű papíron 1 ft.

100 db. könyvnyomat finom kettősfényű vagy bristolpapíron 90 kr.
 Minden további sor 10 kral több.

Levélpécsét-bélyegek.

1000 db. aranynyomat 2 ft. 50 kr.
 1000 » veres 2 ft. 75 kr.
 1000 » domborbetűkkel két színben 3 ft. 75 kr.

Minden további ezer 50 kral olcsóbb.

Nagy választék mindenféle üzleti, jegyzéki és másol könyvekben. — Nyomdai munkák megrendelés szerint a lehető legolcsóbb áron. — Levélbeli megrendelések utánvétellel teljesíthetnek.

A fent felsorolt mennyiségek kivül — kevesebb nem rendelhető meg. 1284 (2-4)

A „VICTORIA” biztosító-társaság,

mely Kolozsvárott 1865. évben alakulván, 1870. zárszámlája szerint máris **3.200.059 ft. 54 kr. biztosítéki alappal bír**

biztosításokat elfogad:

- Tűzkárok ellen.
- Szállítványi áruk, utoni károsodás ellen.
- Jégek ellen, mindennemű terményekre. Végre:
- IV. az ember életére,

minden módozatokban a legkedvezőbb feltételek és olcsó díjak mellett.

Életbiztosítási példák:

I. Ha valaki családjának vagy kedvezményezettjének halála esetén fizetendő 1000 ft. tőkét biztosítani ohajt, fizet:
 Egy 25 éves 19 ft. 70 kr., egy 40 éves 31 ft. 70 kr., egy 55 éves 59 ft. 30 kr.
 » 30 » 22 » 70 » » 45 » 39 » 10 » » 60 » 75 » 60 »
 » 35 » 27 » 20 » » 50 » 47 » 60 » » 65 » 103 » 50 »
 évenkénti díjat.

II. Ha valaki gyermekének 18., 20. vagy 24. koréig fizetendő 1000 ft. kifizetését vagy neveltetési tőkét biztosítani ohajt, fizet:
 Egy 1 éves gyermektől 18 koréig 20 koréig 24 koréig
 » 2 » » 44 » 10 » 36 » 70 » 26 » 50 »
 » 3 » » 48 » 50 » 40 » 10 » » 28 » 80 »
 évenkénti díjt. A gyermek elhalálása esetén a befizetett díjak visszatérítetnek.

III. Ha egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamelyik elhalálásakor, a túlélő részére fizetendő 1000 ft. biztosítási ohajt, fizet 31 ft. 30 kr. évenkénti díjt. Ezenkívül elfogadja a

túlélési csoportok (Assotiatio) biztosításait is.

Minden biztosítási miveletknél a biztosítottak, már az első évtől kezdve a társaság 50% nyereségben részesítetnek.
 Egyéb módozatokra nézve s különben is mindenképpen bővebb felvilágosítással szolgálnak a társasági felügyelők, vidéki ügynökök és

a „Victoria” biztosító-társaság
 vezérügynöksége Pesten, (régi posta-utca 2. sz., 2. emelet).
 Utányomás nem díjazatik. 1189 (11-26)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utca 4-ik sz. a.) megjelentek és minden hiteles könyvkereskedésben kapható:

KOSSUTH

és a magyar emigratio török földön.

Irta SZÖLLÖSY FERENCZ.

Függelék: Utirajzok.

Ára 1 ft. 20 kr.

DEÁK FARKAS.

Fogságom története.

(190 lap, 8-rét) fűzve 1 ft. 40 kr.

Pályázat

ügyvezetői állomásra.

A sárospataki malomkőbánya-társaság bányájában az ügyvezetői állomásra pályázatot nyitattik, 1000, azaz: ezer o. é. forint évi fizetéssel. Oly szakértőnek elsőbbség adatik, a ki bányász-segédjeivel jelentkezik, és magát folyó év június első napjától kezdve, évenként bizonyos számú malomkő előállítására, árszabály szerint kötelezni. A pályázók folyamodásait sziveskedjenek Sárospatakra Galgóczy Károly igazgató urhoz folyó év május 15-ik napjáig elküldeni. Sárospatak, április 9-én 1872.

Antalfi János, s. k.,
 1285 (2-2) társulati jegyző.

A több tekintélyes orvos által ajánlott, s fényes eredményekkel alkalmazásába vitt **sérvköncös**

altesti sérvek ellen

Sturzenegger Gottlieb-től

Hérisauban (Svájc), nemcsak magánál a készítőnél rendelhető meg, hanem az alsóbiraktárból is. Az egyáltalán semmi káros anyagokat nem foglal magában s meggyógyít még elévült sérveket is, — s legtöbb esetben tökéletesen.

Egy tégely ára 3 ft. 20 kr.

Raktár Pesten: Formágyi F. Gyógyszerésznél. 1273 (2-6)

17-ik szám.

Tizenkilencedik évfolyam.

Pest, április 28-án 1872.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.
 Caupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Caupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokaként: Egy négyzet hasábját két sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többeszeri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésmintákat elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Budenz József.

Sajátságos jelenség, hogy a magyar nyelvészet legkiválóbb tudományos művelői közt többen vannak, a kik tősgyökeres magyarsággal épen nem dicsekedhetnek, s a magyar nyelv nem anyja, csak később megtanult nyelvök. Ballagit, Hunfalvyt, Riedlét ha beszélni halljuk, azonnal észreveszszük kiejtésükön, hogy azt nem szopták az anyatejjel. De halljuk őket a nyelvtudomány s jelesen a magyar nyelv kérdéseiről szólani: szintoly hamar érezzük fölnyüket, melyet a nyelv tudományos vizsgálata és beható tanulmánya által szereztek, s mely

ha az eredeti ép nyelvérzékét minden finom árnyalatnál nem pótolhatja is: egészben véve mégis biztosabb kalauz, mint a pusztá nyelvérzék volna magában, tanulmány nélkül, s mindenesetre sokkal behatóbb, öntudatosabb amannál. Részünkről örülünk az ily hódításoknak nemzetiségünk s nyelvünk részére, és büszkéek vagyunk rájuk, bár az említett derék tudósaink már születésüknél fogva is hazánkfiak, s ha más anyanyelvűek voltak, de Magyarország polgárainak s magyaroknak születtek és nemcsak később lettek azokká.

Nem így Budenz József, ki az elősoroltak s általában összes nyelvtudósaink közt a legkitünőbb helyek egyikét foglalja el; kissé kocsintva bár, de folyvást és szabatosan beszéli nyelvünket, akadémiánk rendes tagja a nyelvtudományi osztályban, tudomány-egyetemünkön rendes tanár szintén a nyelvtudományi szakban — s így köztünk mindenkép gyökeret vert, holott nemcsak anyanyelvére, de születésére nézve is német a nagy Németországából, s nyelvünket csak férfikorában ismerte meg s kezdte tanulni, mivelni, tudományos vizsgálatai tárgyává tenni — e nyelvet, melynek ma egyik első rangú művelője s közvetítője az európai tudományossággal. Oly hódítás, melyre valóban büszkéek lehetünk. Egykori erőszakos

germanizátorainknak valamit visszaadtunk a kölcsönből, a Budenz (önkéntes) megmagyarításával.

Budenz József született 1836-ban, Hessen választó fejedelemségben, Fulda mellett Rasdorf faluban, hol atyja falusi tanító volt, azok közül a német Schulmeisterek közül való, a kik (egy elterjedt mondás szerint) megverték a francziákat; mert az akkori Kurhessen is ma már Észak-Németországhoz, vagyis a porosz uralom alá tartozik.

Falusi elemi iskolái végeztével a szomszéd városba, Fuldába ment gymnáziumra,

árja összehasonlító nyelvészeti tanulmányokat folytatott. 1858. tavaszán elhagyta a göttingai egyetemet, miután előbb az árja összehasonlító nyelvtudományból és az archaeológiából bölcsészeti tudorságot nyert.

Látni való, hogy Budenz a legszélesebb alapot vetette nyelvtudományának, midőn a klasszikai, majd az árja összehasonlító nyelvészetben szerzett teljes otthonosságot és beható tudományos ismeretséget, mielőtt arra az egészen új és külön térre lépett volna, melyen aztán egész tudományos működése áll, s melynek mindamellett oly

nagy szüksége van az előbbiekben való teljes tájékozottságra is. Árja nyelvtudományai közepette ugyanis az egészen más (az altáji) nyelvcsaládhoz tartozó magyar nyelvvél is megismerkedvén, ez arra indította a tudományozni fiatal férfit, hogy a többi altáji nyelvek rokonsági viszonya iránt is tájékozást szerezzen magának. Az összehasonlító nyelvtudomány ezen akkor még jóformán parlagon heverő s mindenesetre egészen új terére lépve át, elhatározta, hogy a magyar nyelvet, mint az altáji nyelvek közt a legnevezetesebb európai főnyelvet saját hazájában fogja alaposan tanulmányozni, sőt gyakorlatilag is elsajátítani. Elhatározását, melyet kizárólag tudományos érdek szült, gyorsan követte a tett, s még azon évben (1858) bejött Magyarországra, s itt magának mint tudós és tanfőúr keresett és kapott alkalmazást. Eleinte, két évig, a székesfehérvári gymnáziumban működött, mint a görög és német nyelvek tanára, maga egész lélekkel tanulván azok mellett a magyar nyelvet. Később Pestre

BUDENZ JÓZSEF.

s miután azt hat év alatt (1848-54) végezte, egyetemi tanfolyamra lépett. Marburgban egy, Göttingában három évig látogatta az egyetemet, s ez idő alatt kiváltképpen klasszika-philologiai és archaeologiai (régiség-tudományi), valamint később főleg

költözött, hol 1862 óta, — miután 1861. decemberben az akadémia levelező tagjává választott, — ugyancsak az akadémianál alkönyvtárnoki tisztet visel.

Ez idő alatt s azóta is folytonosan nyelvészeti- és pedig főleg a magyar és egyéb